

Svetujemo, da knjige, ki so v seznamih razdeljene na običajne stopnje, uporabljate **glede na bralne in jezikovne zmožnosti** bralcev:

- B – primerno za otroke med 3. in 6. letom, **tudi še v zgodnjem bralnem obdobju**
- 1. stopnja – primerno za učence 1., 2. in 3. razredov OŠ, **tudi še na 2. stopnji**
- 2. stopnja – primerno za učence 4., 5. in 6. razredov OŠ, **tudi še na 3. stopnji**
- 3. stopnja – primerno za učence 7., 8. in 9. razredov OŠ, **tudi za srednješolce**

Mentorji sezname vsekakor **dopolnjujte** tudi z drugimi knjigami iz preteklih let in predvsem z novostmi. Po svoji strokovni presoji jih **prilagodite zmožnostim** mladih bralcev, izbirajte in dodajajte pa jih tudi **po njihovih zanimanjih in željah**.

Seznami knjig so pripravljene s pomočjo *Priročnikov za branje kakovostnih mladinskih knjig*, ki jih pripravlja Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo pri Mestni knjižnici Ljubljana (<http://www.mkli.si/prirocnik/item/451>), in z dovoljenjem PCMKK pri MKL.

LEPOSLOVNE KNJIGE (proza in poezija)

B- stopnja:

Vidmar, Janja: Serija Okrog sveta, 2 naslova: ***Prijatelja, V puščavi, Dežela belega oblaka.***
Ilustr. Suzana Bricelj. Dob pri Domžalah: Miš, 2014, 2016 (Okrog sveta), 23 str.
| C | B- stopnja | slikanica poučna, spremno besedilo

1. stopnja:

Kraljič, Helena: ***Hačepsut.***
Ilustrir. Peter Škerl. Spr. beseda Matija Črešnar. Jezero: Morfemplus, 2016. (Faraoni; 2), 26 str.
| C | 1. stopnja poučno leposlovje, spremna beseda, življenjepis
| Egipt - Hatshepsut, egipčanska kraljica (ok.1508-ok.1458 pr.n.št. - stari vek - zgodovina

Kraljič, Helena: ***Kleopatra.***
Ilustr. Peter Škerl. Spr. beseda Matija Črešnar. Jezero: Morfemplus, 2015. (Faraoni; 3), 24 str.
| C | 1. stopnja | [DOBRO], poučno leposlovje, spremna beseda, življenjepis
| Egipt, faraoni, Julij Cezar (100-44 pr.n.št), Kleopatra, egipčanska kraljica (69-30 pr.n.št.), ljubezen, Mark Antonij (ok.82-30 pr.n.št.), smrt, zgodovina

Kraljič, Helena: ***Nefertiti.***
Ilustr. Peter Škerl. Spr. beseda Matija Črešnar. Jezero: Morfemplus, 2015. (Faraoni; 1), 24 str.
| C | 1. stopnja | [DOBRO], poučno leposlovje, spremna beseda, življenjepis
| družina, Egipt, faraoni, Nefretete, egipčanska kraljica (14.st.pr.n.št.), zgodovina

Peklar, Andreja: ***Fant z rdečo kapico.***
Ilustr. Andreja Peklar. Ljubljana: Inštitut za likovno umetnost, 2005, 10 str.
| C | 1. stopnja | slikanica leporello
| antika, kulturna dediščina, situle, Slovenija, strpnost, Vače, zgodovina

Avtorska slikanica, ki je prejela nagrado izvirna slovenska slikanica 2006, pripoveduje o nastanku vaške situle lakonično in izčiščeno, a žal ne pretirano domiselno. Še največja vrednost pripovedi je tako v sporočilu: situlo naj bi namreč izdelali ravno za junaka, ki bi ukrotil Zlatorogega jelena, in

naslovni lik ga je uspel brez nasilja prepričati k sožitju z ljudmi. Pomembnejša je slikarska plat dela, sicer nerazdružljivo povezana s samim besedilom, saj je Peklarjeva uporabila likovno govorico s plašča situle. Ravno takšno zanimivo in domiselno izhodišče, s katerim je oživila estetiko naše dediščine iz 6.-5. stoletja pr. n. št., pa je avtorica še nadgradila, kajti izrabila ga je za obogatitev svoje povsem sodobne ilustracije. Samo izhodišče v tradiciji, konkretnije linearna razporeditev podob na situli, in ilustrativna plat, predvsem s situlo povezano prikazovanje od strani, pa sta domiselno izrabljena tudi za oblikovanje slikanice v leporello: oblikovno je potek pripovedi torej skladen z izbranim tipom ilustracije in s tradicijo situle. Z vsem tem je slikanica namenjena likovnim sladokuscem, s svojo zgodbeno preprostostjo predšolskim otrokom, nespregledljiv pa je tudi njen kulturnozgodovinski vidik, s katerim bo prišla prav ob marsikateri vzgojnoizobraževalni priliki.

Pavček, Tone: ***Juri Muri v Afriki: o fantu, ki se ni maral umivati.***

Ilustr. Melita Vovk. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1973. (Cicibanova knjižnica), 32 str.

Ilustr. Marjanca Jemec Božič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2008, 23 str.

Ilustr. Damijan Stepančič. Spr. beseda Saša Pavček. Dob pri Domžalah: Miš, 2012, 39 str.

| C | B- stopnja | humor, nova izdaja, pripoved v verzih, slikanica miniatura, velike tiskane črke

| Afrika, dečki, higiena, porednost, potovanja, problemi najmlajših, živali v domišljiji

"Zgodba o fantu, ki se ni maral umivati" je prvič izšla leta 1958 z ilustracijami Melite Vovk, leta 1988 jo je ilustrirala Marjanca Jemec-Božič, v pričujoči izdaji pa Damijan Stepančič. Klasična mojstrovina Toneta Pavčka je živa in radoživa tudi danes: po več kot pol stoletja toplina pesnikove misli in lepota njegove pesniške besede prevzameta tudi sodobne bralce, mlade in odrasle. Damijana Stepančiča je to kanonsko – skorajda že ponarodelo besedilo – upodobil zelo prepričljivo, s spoštovanjem do pesnikovega občutenja in humorja, upoštevajoč tako osrednje sporočilo kot številne podrobnosti. Obenem pa je njegova ilustracija zelo izvirna in sodobna: izraža občudovanje do afriške nature in kulture, upodablja širino afriške celine in njene duhovne tradicije. Spretna beseda Saše Pavček O fantu, ki ... je pristrčna in prinaša nekaj zanimivih dejstev o nastajanju in genezi Jurija Murija. Zgodba v verzih je doživela številne ponatise in prenose v druge medije; ob njej je zraslo več generacij slovenskih otrok, doživela je tudi nadaljevanje z naslovom Juri Muri drugič v Afriki (Mladinska knjiga, 2001) in v zadnjih letih tudi tretji del stare zgodbe z naslovom Juri Muri po Sloveniji (Miš, 2011) in Juri Muri gre po srečo (Miš, 2012), ki ju je ilustriral Damijan Stepančič. Ilustrator pa se je lotil tudi nove podobe Juri Muri drugič v Afriki (Miš, 2013). Tako lahko prvo zgodbo o Juriju Muriju primerjamo v treh različnih ilustracijah, pa tudi s tremi naslednjimi zgodbami – oboje je v izziv ne le strokovnjakom, ampak predvsem tudi učencem OŠ (raziskovalno branje) in njihovim mentorjem. (TJ)

Pavček, Tone: ***Juri Muri drugič v Afriki.***

Ilustr. Marjanca Jemec Božič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001. (Cicibanov vrtljak), 32 str.

Ilustr. Damijan Stepančič. Dob pri Domžalah: Miš, 2013, 37 str.

| C | B- stopnja | [ZELO DOBRO], nova izdaja, nova likovna obdelava, ponatis, pripoved v verzih

| Afrika, dečki, higiena, porednost, potovanja, problemi najmlajših, živali v domišljiji

Ko je Juri Muri leta 1958 prvič "odpotoval" v Afriko, je bežal pred pretnjo umivanja in higijene, doživetja na celini, polni čudes, pa so ga spremenila v enega najljubših knjižnih junakov in klasiko otroške literature. Leta 2001 pesnik ponovno pošlje Jurija v Afriko – tokrat je to sodoben fant s sodobnimi napravami in sodobnimi težavami, med katerimi je osamljenost največja in prav ta ga požene čez morje k starim prijateljem. Tudi Afrika je povsem druga: ni več stereotip za podporo pedagoškemu prstu, pač pa je polna aktualnih težav: voda, nafta, pohlep, nasilje, rasizem, diskriminacija. V prvi izdaji likovna govorica Marjanca Jemec Božič prijazno spremlja spevnost pesnikove pripovedi in do neke mere dodatno omili problemskost nove poante. V novi izdaji, z ilustracijami Damijana Stepančiča, pa poanta prestopi ris varovanega otroštva in pred bralca razgrne zemljevid angažirane pustolovščine. Bolj kot pravljичno, Juri zdaj doživlja zemljepisno Afriko, deželo tisočletne zgodovine in raznolikih sodobnih kultur, deželo zabavnih in dobrih, pa tudi pohlepni in

brez vesti. Vez s pravljico in pesnikovo šegavostjo ohranjajo le še živali, razumljivo, saj so ravno one tiste, ki Juriju omogočijo potovanje (prvo in drugo) v Afriko in nazaj. Odlična za pogovore v OŠ. (VZ)

Pavček, Tone: **Juri Muri po Sloveniji: tretji del stare zgodbe.**

Ilustr. Damijan Stepančič. Dob pri Domžalah: Miš, 2011, 59 str.

| C | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, pripoved v verzih

| ljubezen, Ljubljana, potovanja, prijateljstvo, Slovenija, znamenitosti

Slikanica po ilustrativni plati, oblikovanju in besedilu deluje kot skladna celota in kot taka je bila po presoji strokovne žirije uvrščena med 5 finalistk za nagrado izvirna slovenska slikanica 2012 za nagrado Kristine Brenkove. "V tretjem delu stare zgodbe" o Juriju Muriju in njegovih potovanjih po svetu se Juri in njegov zvesti prijatelj Bongo odpravita križem kražem po Sloveniji, po "slovenski kuri zanimivosti iskat." V poskočnih in šegavih Pavčkovih rimah, ki merijo ritem in metrum njunim "potepuškim dogodivščinam", se prijateljstvo še pogloblja. A fanta sta že na pragu mladenišтва, zato se pripoved iz pustolovsko-popotne počasi preveša v ljubezensko-lirično. A pot do tega najbolj oddaljenega cilja, ljubezni, je kar precej dolga in zavita: po dolgem in počez po prelepi slovenski deželi, od bele Ljubljane, Maribora, Ptuja, Pirana, do Triglava in prekmurskih ravnih, pa preko dolenskih gričev in belokranjskih stelnikov, čez mejo in na vse štiri strani neba. Zgodba, ki je lahko tudi zanimiv in spodbuden vodnik po Sloveniji za vso družino, predstavi različne kulturne in naravne znamenitosti naše dežele predvsem na svojstven način, skozi osebno avtorsko izkušnjo. Juri in Bongo med potjo marsikaj doživita, ampak pravo in resnično doživetje čaka nanju precej bližje, kot si lahko mislita, tako rekoč pred nosom, v domačem razredu, in v podobi sošolke "rdečih lic, dveh svetlih kit". Tako po Pavčkovo radoživo in zaljubljeno v življenje se potepanje in pesnitev tudi konča: "Čas zato bo moji pesmi, da umakne se ljubezni." (DLV)

Tuckermann, Anja: **Vsi tukaj, vsi skupaj.**

Ilustr. Tine Schulz. Prev. Tina Mahkota. (Zala, 2016), 33 str.

| C | 1. stopnja, slikanica

kulturne razlike - imigranti - socializacija - begunci - drugačnost - globalizacija – migracije - predsodki

3. stopnja:

Prešeren, France: **Zdravljica.**

Ilustr. Damijan Stepančič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013, 2014. (Velike slikanice), 23 str.

Ljubljana: Društvo Bralna značka Slovenije - ZPMS, 2014. (Zlata bralka, zlati bralec), 22 str.

| M | 3. stopnja | [ODLIČNO], himna, slikanica +, spremna beseda

| domoljubje, domovina, kulturna zgodovina, Slovenija, znamenite osebnosti

Sedmo kitico Prešernove Zdravljice oziroma našo himno zna skoraj gotovo na izust vsak šolar, česar pa verjetno ni moč trditi za ostale kitice. Zdaj lahko Zdravljico ne samo beremo, pač pa tudi gledamo, kajti ilustrator Damijan Stepančič je vsako kitico upodobil z dvostransko ilustracijo in ustvaril razkošno slikanico, ki je (spet) tiste vrste, da pritegne oko mlajših in starejših, v tem primeru starejših morda celo bolj kot mlajših. Zdravljico si je bilo sicer že davno moč tudi ogledovati, in sicer skozi ilustracije Janeza Vidica (bibliofilska izdaja), a tokrat ne gre zgolj za ilustracije, ki so, kot smo pri vrhunskem Stepančiču vajeni, spet nekaj posebnega, pač pa tudi za koncept oziroma celo predvsem za koncept, ki navduši s svojo inovativnostjo in izvirnostjo. Ilustrator se je namreč odločil duha besedila ponazoriti oziroma utelesiti s podobami nekaterih znanih oseb iz slovenske zgodovine, ki jim je skupen napreden, pogumen, svoboden in ustvarjalni duh. Bralec bo tako lahko na ilustracijah poiskal Primoža Trubarja, Edvarda Rusjana, Janeza Poldo, Jožeta Plečnika, Hermana Potočnika, Noordunga, Srečka Kosovela, Kristino Brenkovo, Ido Kravanja, Friderika Ireneja Barago, Rudolfa Cvetka, Rudolfa Maistra, Janeza Vajkarda Valvasorja, Almo Karlin in barona Žigo Herbersteina ter o omenjenih tudi nekaj malega izvedel. (GK)

Vidmar, Janja: **Otroci sveta.**

Spr. beseda Vlasta Nussdorfer, Milena Zupančič. Fotogr. Benka Pulko. Ljubljana: Undara studio, 2013, 135 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, spremna beseda, za pogovore o knjigah
| drugačnost, otroci, otroštvo, večkulturnost

Prvo, brezbržno prelistavanje knjige pusti na bralca negotov vtis – otroci sveta, ki s fotografij zvedavo zrejo v svet, bržkone vabijo v branje dokumentarnega gradiva; ob podrobnejšem pregledu se izkaže, da gre za kombinacijo stvarnega, fotografskega gradiva in literarne fikcije v osemnajstih kratkih zgodbah. Sum, da tovrstna kombinacija ni najbolj posrečena, se razblini ob prebiranju prve, z naslovom Modrec, kjer fotografija brezimnega fanta spretno oživi v humorni zgodbi o Kanyju/Modrecu, bodočem Petru Klepcu, ki s svojo iskreno in nepopustljivo otroško držo bralca povsem razoroži. Že naslednja pa daje slutiti, da vse zgodbe niso enako intonirane, kar se v nadaljevanju izkaže za ključno prednost zbirke. Zadušljiv vrvež revolucij in terorizma, mistična kontemplacija na meji resničnega, hipnotičen utrip zemlje, ki določa ritem življenja vsega živega ...; unikatne slike miljejev, tiho mimobežne ali usodno pretresljive, puščajo mogočne in neizbrisne sledi. Narava in človek, ki dajeta in jemljeta, tu in v zadnjem kotičku sveta – univerzalno sporočilo preglasi raznorodnost tem, ki jih na prvi pogled ne povezuje rdeča nit. To uravnoteženo valovanje pa ni spodbujeno zgolj z notranjo formo; jezikovne lege kot pridušeno mrmranje žiraf skrbno in zvesto sledijo zgodbenim nitim, stvarno, odkrito in brez nepotrebnih zastiranj razkrivajo dobro in zlo, kot ju vidi in občuti otrok. Kratke, razsekane povedi in minimalistične dialoge mestoma prekrivajo lirični vstavki, ki s svojim nežnim tonom spretno poustvarjajo atmosfero zgodb in prehajajo ponekod v pesniško prozo. Avtentičnost, ki se ob tem poraja, se tako do skrajnosti približuje nosilni fotografiji; na ta način celota zvito gradi iluzijo resničnosti, ki vodi v nekaterih zgodbah do presenetljivih učinkov verodostojnih pričevanj (Kačji princ, Ombahe, Drevo nepovratnik ...). Vsaka zgodba je torej s pripadajočo fotografijo svojstven mikro svet; kot tihi čuvar s pravo mero spoštljivosti in opomina zamrzne hipni utrinek v večnost.

Zbirka Ali veš:

krajša leposlovna in poučna besedila, vprašanja kot spodbuda za branje in učenje; mdr. spoznavanje Slovenije, njene naravne in kulturne dediščine. Več naslovov:

Domače živali, Gorske živali, Gozdne živali, Morske živali, Tuje, divje živali, Živali okoli našega doma.

Ilustr. Uroš Hrovat. Spr. beseda Marjetka Lužovec. Ljubljana: Karantanija, 2002. (Ali veš?), 61 str.
| C | 1. stopnja | poučno leposlovje, priredba | živali v domišljiji, živali v naravi

Poklici. 3 naslovi: Delo hvali mojstra, Ko bom velik, Za ljubi kruhek,

Ilustr. Uroš Hrovat. Spr. beseda Marjetka Lužovec. Ljubljana: Karantanija, 2002. (Ali veš?), 55 str.
| C | 1. stopnja | legende, ljudsko slovstvo, poučno leposlovje, priredba | poklici, umetnost

Čez planine in doline: pripovedke o slovenskih hribih in dolinah.

Ilustr. Franci Nemec. Spr. beseda Tadeja Rode. Zbr. in prir. Marjeta Zorec. Ljubljana: Karantanija, 2006. (Ali veš?), 71 str.

| C | 1. stopnja | ljudsko izročilo, ljudsko slovstvo, o avtorjih, poučno leposlovje, priredba
| bajeslovna bitja, gore, mitologija, Slovenija

Potopimo se v globine: pripovedke o slovenskih jezerih in podzemnih jamah.

Ilustr. Franci Nemec. Spr. beseda Tadeja Rode. Zbr. in prir. Marjeta Zorec. Ljubljana: Karantanija, 2006. (Ali veš?), 71 str.

| C | 1. stopnja | ljudsko izročilo, o avtorjih, poučno leposlovje, priredba
| bajeslovna bitja, jame, jezera, mitologija, Slovenija

Vesolje. 2 naslova: *Sonce, luna in planeti, Zvezde in ozvezdja*. Ilustr. Marijan Pečar. Spr. beseda Tadeja Rode. Zbr. in prir. Marjeta Zorec. Ljubljana: Karantanija, 2006. (Ali veš?), 88 str.
| C | 1. stopnja | legende, ljudsko izročilo, miti, o avtorjih, poučno leposlovje, priredba
| antika, astronomija, luna, planeti, sonce, vesolje

Slovenski kraji. 4 naslovi: *Iz kotline do ravnine, Iz Rovt pod Alpski svet, Med sončne gorice, S Krasa do morja*.

Ilustr. Franci Nemec. Spr. beseda Marjetka Lužovec. Zbr. in prir. Marjeta Zorec. Ljubljana: Karantanija, 2002. (Ali veš?), 49 str.

| 9 | 1. stopnja | poučno leposlovje, priredba | domoznanstvo, kulturna dediščina, Ljubljana, Slovenija, zgodovina

Slovenski prazniki. 2 naslova: *Od kresovanja do silvestrovanja, Prepodimo zimo*.

Ilustr. Franci Nemec. Spr. beseda Tadeja Rode. Zbr. in ur. Marjeta Zorec. Ljubljana: Karantanija, 2005. (Ali veš?), 59 str.

| 3 | 2. stopnja | legende, ljudsko izročilo, poučno leposlovje, priredba | običaji, prazniki, Slovenija

Utrinki iz slovenske zgodovine. 4 naslovi: *Od 2. svetovne vojne do samostojne Slovenije, Od reformacije do leta 1848, Od revolucionarnega leta 1848 do konca 1. svetovne vojne, Zgodbe iz naše davne preteklosti*.

Ilustr. Franci Nemec. Spr. beseda Tadeja Rode. Zbr. in prir. Marjeta Zorec. Ljubljana: Karantanija, 2005. (Ali veš?), 56 str.

| 9 | 2. stopnja | poučno leposlovje, priredba | Slovenija, zgodovina

Zgodbe z naših gradov. 3 naslovi: *Med Dravo in Kolpo, Med Triglavom in Jadranom, Skrivnosti grajskih zidov*.

Spr. beseda Tilka Jamnik. Zbr. in ur. Marjeta Zorec. Ljubljana: Karantanija, 2007. (Ali veš?), 96 str.

| 9 | 2. stopnja | legende, ljudsko izročilo, poučno leposlovje, priredba

| gradovi, kulturna dediščina, muzeji, Slovenija, zgodovina

Pripravila: mag. Tilka Jamnik